

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Ο ΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ
ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ

Ὁ Τρόπος τῆς δευτέρας ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς ἄλλα μέρη τοῦ Θείου σχεδίου. — Πῶς καὶ πότε θὰ ἴδῃ αὐτόν ἡ Ἑκκλησία — Πῶς καὶ πότε ἡ δόξα του Κυρίου θέλει ἀποκαλυφθῇ οὕτως, ὥστε πᾶσα σὰρξ ὁμοῦ θὰ ἴδῃ αὐτήν. — Γραφικὰ ρητὰ φαινομενικῶς διαμαχόμενα καὶ ἀποδεικνυόμενα ὡς διατελοῦντα ἐν πλήρῃ ἁρμονίᾳ — «Ἐρχεται ὡς κλέπτης». — «Ἀνευ ἐξωτερικοῦ τινος σημείου. — Καὶ ἐν τούτοις, ἐν κελεύσματι». — «Ἐν φωνῇ Ἀρχαγγέλου». — Καὶ ἐν ἤχῳ τῆς μεγάλης ἡ ἐσχάτης σάλπιγγος». — «Θέλει ἀποκαλυφθῇ ἐν πυρὶ φλογὸς κάμνων ἐκδίκησιν.» — Καὶ μ' ὅλα ταῦτα «θέλει ἔλθει οὕτω, καθ' ὃν τρόπον ἀνελήφθη». — Ἀπόδειξις τῆς σπουδαιότητος τῶν προφητευομένων κοιρῶν, καὶ ἡ ἁρμόνία τῶν ἐν τῷ παρόντι κεφαλαίῳ ἐνδειξεων πρὸς τὰ προλεχθέντα.

ὍΤΙ ΗΔΗ εἶδομεν μελετῶντες ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ταχείας λήξεως τῶν Καιρῶν τῶν Ἑθνῶν, καὶ ἡ βεβαιότης δι' ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἐλπίδος τῆς Ἑκκλησίας δέον νὰ προηγηθῇ τῆς λήξεως ταύτης, τείνουν μόνον νὰ διεγείρωσι τὴν ὀρεξιν ἐκείνων ὅσοι ἤδη προσδέχονται τὴν παράκλησιν ἢ παρηγορίαν τοῦ Ἰσραὴλ. Οἱ τοιοῦτοι θὰ αἰσθάνωνται πεινῶντες οἶονεὶ διὰ πᾶσαν πληροφορίαν, τὴν ὁποίαν ὁ οὐράνιος ἡμῶν Πατήρ θὰ ἔχη προσπορίσει ἡμῖν διὰ τῶν προφητειῶν, σχετικῶς πρὸς τὸν «ῥερισμόν», τὸ τέλος ἢ τὴν τελευταίαν περίοδον τοῦ παρόντος αἰῶνος — τὸν διαχωρισμόν τοῦ σίτου ἀπὸ τῶν ζιζανίων, τῶν μεταξὺ τῶν ζώντων μελῶν τῆς κατ' ὄνομα Ἑκκλησίας, καὶ τὸν χρόνον τῆς μεταλλαγῆς τῶν νικητῶν, ἵνα ὧσι μετὰ τοῦ Κυρίου καὶ Κεφαλῆς των, καὶ ὅμοιοι πρὸς αὐτόν.

Ἄλλ' ἵνα ἐκτιμήσωμεν τὴν λογικὴν τάξιν τῆς προφητικῆς διδασκαλίας ἐπὶ τῶν βαθέως ἐνδιαφερόντων αὐτῶν ζητημά-

των, παρίσταται ὡς ἀπολύτως ἐπάναγκες νὰ ἔχωμεν σαφῆ ἀντίληψιν τοῦ τε **σκοποῦ** τῆς δευτέρας ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὡς καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν μέλλει ν' ἀποκαλυφθῇ. **Οὐ ὁ σκοπὸς** τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ ἀποβλέπει τὴν πρὸς τὸν Θεὸν διαλλαγὴν «παντὸς θέλοντος» ἐκ τοῦ κόσμου, μέσῳ τῆς διακυβερνήσεως, τῆς διδασκαλίας καὶ παιδαγωγήσεως τῶν ἀνθρώπων, ἅτινα πάντα καλοῦνται ἄλλως κρίσις καὶ εὐλογία, πεποίθαμεν ὅτι πάντες οἱ ἀναγνώσται τοῦ ἀνά χειρὸς τόμου θὰ ἔχωσι πεισθῇ ἤδη περὶ τούτου ἐκ τῆς μελέτης τοῦ **Α'** τόμου. **Ὁ τρόπος** τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου, καὶ συνεπῶς τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ, εἶναι ὑψίστης σπουδαιότητος ζήτημα ἐνταῦθα, πρὶν ἢ προβῶμεν ἐν τῇ μελέτῃ ἡμῶν περὶ τοῦ καιροῦ τοῦ θερисμοῦ, κλπ. **Ὁ ἀναγνώστης** δέον νὰ διακρατῇ ἐν νῷ εὐκρινῶς τὸν σκοπὸν αὐτὸν μελετῶν ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπανόδου τοῦ Κυρίου ἡμῶν νὰ ἔχη δ' ὑπ' ὄψιν του ἀμφότερα ταῦτα ὅταν φθάσῃ εἰς τὴν μελέτην αὐτοῦ περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ χρόνου. Τοῦτο εἶναι ἐπάναγκες ὡς ἀντίδοτον κατὰ τῶν πεπλανημένων θεωριῶν, αἵτινες ἤδη ἔχουν προκαταλάβει πολλὰς διανοίας, καὶ αἵτινες στηρίζονται ἐπὶ ψευδῶν ἰδεῶν περὶ τε τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Ἐπιλήφθητι καὶ κράτησον ὑπ' ὄψιν σου ὅσον τὸ δυνατόν σταθερῶς τὸ ἤδη ἀποδειχθὲν γεγονός, ὅτι τὸ σχεδιον τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐναρμόνιον τι ὅλον, ἐνεργούμενον διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅτι τὸ ἔργον τῆς δευτέρας ἐλεύσεως σχετίζεται πρὸς τὸ ἔργον τῆς πρώτης ὡς ἀποτελεσμα πρὸς αἰτίαν: Τοῦτέστιν, τὸ μέγα ἔργον τῆς Ἀποκαταστάσεως κατὰ τὴν δευτέρον ἔλευσιν ἔπεται τοῦ κατὰ τὴν πρώτην ἔλευσιν ἐπιτελεσθέντος ἔργου τῆς Ἀπολυτρώσεως ὡς λογικὴ ἐκείνου συνέπεια, συμφώνως πρὸς τὸ θεῖον σχέδιον. **Ἐπομένως** ἡ ἐπάνοδος τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ ἀνατολὴ ἐλπίδος διὰ τὸν κόσμον, ὁ καιρὸς τῆς ἐπιδαψιλεύσεως τῶν διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως ἐξασφαλισθεισῶν εὐνοιῶν, — τοῦ **Εὐαγγελικοῦ αἰῶνος** ὄντος ἀπλῶς μιᾶς μεσολαβούσης παρενθέσεως, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ἐκλέγεται ἐκ τοῦ κόσμου ἡ νύμφη τοῦ Χριστοῦ, ὅπως συνδεθῇ μετὰ τοῦ Κυρίου

της εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀποκαταστάσεως, ὅπερ Αὐτὸς ἔρχεται ὅπως ἐκπληρώσῃ.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἣτις διετέλεσεν ἀναπτυσσομένη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Εὐαγγελικοῦ αἰῶνος, μέλλει νὰ συνδεθῇ μετὰ τοῦ Κυρίου αὐτῆς εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ χιλιετοῦς αἰῶνος, τὸ πρῶτον τοῦ Χριστοῦ ἔργον, κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἔλευσιν, δέον νὰ εἶναι ἡ εἰς ἑαυτὸν ἐπισύναξις τῆς ἐκλεκτῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας, περὶ ἧς ἀναφέρεται καὶ διὰ τοῦ Προφήτου εἰς Ψαλμ. ν 5, ἔνθα λέγει, «Συναθροισατέ μοι τοὺς δούλους μου—οἵτινες ἔκαμον συνθήκην μετ' ἐμοῦ ἐπὶ θυσίας» Ο καιρὸς τῆς ἐπισυνάξεως ἡ τοῦ θερισμοῦ εἶναι ἡ μεταξὺ τῶν δύο αἰώνων μεσολαβοῦσα περίοδος ἐκ τεσσαράκοντα ἐτῶν, ἣτις ἀφ' ἑνὸς μὲν τερματίζει τὸν αἰῶνα τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰσάγει τὸν αἰῶνα τῆς Χιλιετηρίδος (Ἴδε τόμος Α σελ. 247—250, 264—268 καὶ τὸ Σχεδιόγραμμα τῶν Αἰώνων). Ἡ περίοδος αὕτη τοῦ θερισμοῦ οὐχὶ μόνον ἐπιτελεῖ τὸν διαχωρισμὸν τοῦ σίτου ἀπὸ τῶν ζιζανίων ἐν τῇ κατ' ὄνομα Ἐκκλησίᾳ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ τὴν περισυλλογὴν καὶ τὸν δοξασμὸν τῆς τάξεως τοῦ σίτου, ἀλλ' αὕτη μέλλει ὡσαύτως νὰ ἐπιτελέσῃ τὴν καῦσιν (καταστροφὴν) τῶν ζιζανίων (ὡς ζιζανίων — ἡ κατ' ἀπομίμησιν σίτου—οὐχὶ ὡς ἀτόμων καθότι τὸ πῦρ τῆς καταστροφῆς εἶναι συμβολικὸν ὡς ἐξίσου καὶ τὰ ζιζάνια), καὶ τὸν τρυγητὸν καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς ἐφθαρμένης καρποφορίας τῆς «Ἀμπέλου τῆς γῆς» (τὰς ἀνθρωπίνας φιλοδοξίας, ἀπληστίας καὶ ἰδιοτελείας), ἣτις ἐπὶ αἰῶνας ἠϋξανε καὶ ὠρίμαζεν ἐν ταῖς βασιλείαις τοῦ κόσμου, καὶ ἐν τοῖς ποικίλοις πολιτικοῖς καὶ κοινωνικοῖς ὀργανισμοῖς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Καίτοι δὲ κατεδείξαμεν, πραγματευόμενοι περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐλεύσεως, διὰ αὕτη θέλει εἶσθαι **προσωπικὴ** τοιαύτη, δέον καὶ πάλιν νὰ προφυλάξωμεν τὸν ἀναγνώστην ἀπὸ τῆς περὶ τὸ σκέπτεσθαι συγχύσεως, ἐξετάζοντες τὰς δύο φαινομενικῶς διαμαχομένας ἐκφράσεις τοῦ Κυρίου ἡμῶν—«Ἴδου ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος», καὶ «**Πορεύομαι** ἐτοιμασαι τόπον ὑμῖν.... πάλιν δὲ ἔρχομαι

καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν». (Ματθ. κη'. 20. Ἰωαν. ιδ' 2, 3). Τὸ ἐξῆς περιστατικὸν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράδειγμα τῆς μεταξὺ τῶν δύο ὑποσχέσεων ὑφισταμένης ἁρμονίας : — Φίλος τίς μέλλων ν' ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τινος ἄλλου, τῷ εἶπεν, Ἐνθυμοῦ, θὰ εἶμαι μετὰ σοῦ δι' ὅλου τοῦ ταξειδίου σου Τίνι τρόπῳ ; Οὐχὶ βεβαίως προσωπικῶς διότι ἀμφότεροι ἐπέβησαν ἀμαξοστοιχιῶν διευθυνομένων κατ' ἀντιθέτους ἀπ' ἀλλήλων διευθύνσεις, καὶ εἰς ἀπομεμακρυσμένα σημεῖα. Ἡ ἔννοια τῶν λόγων τοῦ ἡτο ὅτι, ἐν ἀγάπῃ, ἐν σκέπῃ, καὶ μερίμνῃ ὑπὲρ ἀλλήλων, δὲν ἤθελον χωρισθῇ ἀπ' ἀλλήλων. Ἐν παρομοίᾳ ἀλλ' ἔτι πληρεστέρα ἔννοια, ὁ Κύριος ὑπῆρξεν ἀείποτε μετὰ τῆς Ἐκκλησίας Του, δυνάμενος διὰ τῆς θείας αὐτοῦ δυνάμεως νὰ ἐπιβλέπῃ, διευθύνῃ καὶ βοηθῇ τοὺς πιστοὺς τοῦ ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου. Ἀλλ' ἡμεῖς ἐξετάζομεν τώρα, οὐχὶ τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου μεθ' ἡμῶν, ὑπὸ τὴν μεταφορικὴν αὐτὴν σημασίαν, ἀλλὰ τὸν τρόπον τῆς δευτέρας προσωπικῆς αὐτοῦ παρουσίας καὶ ἐπιφανείας, «ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ».

Αἱ Γραφαὶ διδάσκουσιν ὅτι ὁ Χριστὸς ἔρχεται πάλιν ἵνα βασιλεύσῃ ὅτι πρέπει νὰ βασιλεύσῃ ἕως οὗ θέσῃ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ—πάντας τοὺς ἐναντίους, πάντα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου διὰ μέσον τῆς μεγάλης ἀποκαταστάσεως, τὴν ὁποίαν ἔρχεται νὰ ἐπιτελέσῃ—ὅτι ὁ ἔσχατος ἐχθρὸς ὅστις μέλλει νὰ καταργηθῇ εἶνε ὁ θάνατος (Α'. Κοριν. ιε' . 25, 26), καὶ ὅτι μέλλει νὰ βασιλεύσῃ ἐπὶ χίλια ἔτη. Ἐπομένως, ὡς ἔδει νὰ προσδοκῶμεν, εὐρίσκομεν πολὺ μεγαλύτερον χῶρον ἐν ταῖς προφητείαις καθιερούμενον εἰς τὴν δευτέραν ἔλευσιν καὶ τὰ χίλια ἔτη τῆς θριαμβευτικῆς βασιλείας καὶ τῆς ἀνατροπῆς τοῦ κακοῦ, ἢ εἰς τὰ τριάκοντα καὶ τέσσαρα ἔτη τῆς πρώτης ἐλεύσεως τῆς σκοπούσης τὴν ἀπολύτρωσιν. Καὶ ὡς εὖρομεν ὅτι ἡ προφητεία θίγει τὰ διάφορα σπουδαῖα σημεῖα τῶν τριάκοντα τεσσάρων ἐκείνων ἐτῶν, ἀπὸ τῆς Βηθλεὲμ καὶ Ναζαρετ μέχρι τῆς χολῆς καὶ τοῦ ὄξους, τοῦ κληρωθέντος ματισμοῦ, τοῦ σταυροῦ, τοῦ τάφου καὶ τῆς ἀναστάσεως,

οὕτως ἐπίσης εὐρίσκομεν ὅτι ἡ προφητεία ὁμοιοτρόπως ἄπτεται διαφόρων σημείων τῶν χιλίων ἐτῶν τῆς δευτέρας παρουσίας, καὶ ἰδιαιτέρως τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους αὐτῶν.

Ἡ δευτέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν παρουσία θέλει καλύψει πολὺν μακροτέραν περίοδον χρόνου, ἢ ἡ πρώτη. Ἡ ἀποστολή τῆς πρώτης τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐλεύσεως ἔληξεν εἰς ὀλιγώτερον τῶν τριάκοντα τεσσάρων ἐτῶν χρονικὸν διάστημα, ἐνῶ, ὅπως συμπληρωθῇ τὸ διωρισμένον ἔργον τῆς δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας, θὰ ἀπαιτηθῶσι χίλια ἔτη. Οὕτω δὲ ἐκ πρώτης ὄψεως δύναται νὰ γείνη καταφανὲς ὅτι, καίτοι τὸ ἔργον τῆς πρώτης ἐλεύσεως δὲν ὑπῆρξεν ὀλιγώτερον σπουδαῖον τοῦ τῆς δευτέρας ἐλεύσεως — κατ' ἀλήθειαν, τοῦτο ὑπῆρξεν ἐπὶ τοσοῦτον σπουδαῖον ὥστε τὸ ἔργον τῆς δευτέρας ἐλεύσεως οὐδέποτε ἠθέληεν εἶσθαι δυνατὸν ἄνευ ἐκείνου, — ἐν τούτοις τὸ πρῶτον ἔργον δὲν ἦτο τοσοῦτον ποικίλον, καὶ ἐπομένως ἀπῆτει ὀλιγωτέραν περιγραφὴν ἢ τὸ ἔργον τῆς δευτέρας ἐλεύσεως,

Ἐξετάζοντες περὶ τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου ἐλεύσεως, δὲν πρέπει νὰ προσδοκῶμεν ὅτι αἱ προφητεῖαι, εἰδικώτερον ἐνταῦθα ἢ κατὰ τὴν πρώτην ἔλευσιν, θὰ σημειῶσιν ἰδιαιτέρως βαρυσήμαντόν τινα στιγμήν τῆς ἀφίξεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ θὰ ἐφιστῶσι τὴν προσοχὴν πάντων τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ γεγονός τῆς παρουσίας Αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἡ συνήθης τοῦ Θεοῦ μέθοδος δὲν εἶναι τοιαύτη. Οὐδὲ συνέβη οὕτω κατὰ τὴν πρώτην ἔλευσιν. Ἡ πρώτη ἔλευσις τοῦ Μεσσίας δὲν ἐσημειώθη διὰ τινος αἰφνηδίου ἢ ἐκπληκτικῆς ἐπιδείξεως, ἐκτὸς τῆς συνήθους τάξεως τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐξεδηλώθη καὶ ἀπεδείχθη διὰ τῆς βαθμιαίας ἐκπληρώσεως τῶν προφητειῶν, δεικνυουσῶν εἰς πάντα προσεκτικὸν παρατηρητὴν ὅτι τὰ προσδοκώμενα νὰ λάβωσι χώραν γεγονότα ἐξεπληρώθησαν ἐν τῷ ἑαυτῶν καιρῷ. Οὕτω δὲ θέλει συμβῇ καὶ κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἔλευσιν. Εἶναι μικροτέρας σπουδαιότητος ζήτημα τὸ νὰ ἐξεύρωμεν τὴν στιγμήν ἀκριβῶς τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ, παρὰ τὸ νὰ διακρίνωμεν τὸ γεγονός τῆς παρουσίας αὐτοῦ, ὅποτε αὐτὸς ἔχει ἀφίχθῃ ὥς ἐπίσης κατὰ τὴν πρώτην ἔλευσίν του ἦτο μᾶλλον σπουδαῖον ζήτημα νὰ δυνηθῇ τις ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν

παρουσίαν αὐτοῦ, καὶ ὅσον ταχύτερον τοῦτο τόσον καὶ καλλίτερον, ἀλλὰ πολὺ ὀλιγώτερον σπουδαῖον ἦτο βεβαίως τὸ νὰ γνωρίσῃ τις τὴν ἀκριβῆ χρονολογίαν τῆς γεννήσεώς του. Ἐξετάζοντες περὶ τῆς δευτέρας ἐλεύσεως, ἡ πρᾶξις τῆς ἐλεύσεως καὶ ἡ στιγμή τῆς ἀφίξεως τοῦ Κυρίου λαμβάνονται συνηθέστερον ὑπὸ σκέψιν παρὰ τῶν πολλῶν, ἐνῶ ταῦτα ἔδει νὰ θεωρῶνται καὶ ὑπολογίζωνται ὡς ἡ περίοδος τῆς παρουσίας Του, ὡς ἦτο ἡ πρώτη αὐτοῦ ἔλευσις. Ἡ ἀκριβὴς στιγμή καθ' ἣν ἡ παρουσία αὕτη ἤθελεν ἀρχίσει θὰ ἐφαίνεται τότε μικροτέρας σπουδαιότητος ζήτημα, ὃ δὲ σκοπὸς τῆς ἐλεύσεως καὶ τὸ ἔργον ὅπερ θὰ γείνη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς, περιόδου τῆς παρουσίας του θὰ ἐλάμβανε τότε τὴν μεγαλειτέραν ἐξέτασιν καὶ σκέψιν.

Δέον ἐπίσης νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν δὲν εἶναι πλέοι ἀνθρώπινος ὑπαρξίς ὅτι ὡς ἄνθρωπος παρέδωκεν ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων, γενόμενος ἄνθρωπος δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν σκοπόν. (Α'. Τιμοθ', β'. 6 Ἑβρ. ι'. 4, 5. Α'. Κορινθ'. ιε'. 21, 22). Ἦδη διατελεῖ ὑπερυψωμένος εἰς τὴν θείαν φύσιν. Τούτου δ' ἔνεκα καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν, «Εἶ καὶ ἐγνώκαμεν' κατὰ σάρκα Χριστόν. ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν οὕτω» (Β'. Κορινθ'. ε'. 16). Ὅταν ἀνέστη ἐκ νεκρῶν ἀνέστη πνεῦμα ζωοποιοῦν (Α'. Κορινθ'. ιε'. 45), καὶ οὐχὶ ἄνθρωπος, ἐκ γῆς χοϊκός. Ὑπ' οὐδεμίαν ἔποψιν ἢ βαθμὸν εἶναι ἄνθρωπος πλέον' δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἐμάθομεν (ἴδε Τόμος Α'. Κεφαλ. Ι' .) — ὅτι αἱ φύσεις εἰσὶν κεχωρισμέναι καὶ διακεκριμέναι. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Κύριος ἡμῶν δὲν εἶναι πλέον ὑπ' οὐδεμίαν ἔποψιν ἢ βαθμὸν ἀνθρώπινος ὑπαρξίς, δὲν πρέπει νὰ προσδοκῶμεν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ὡς ἄνθρωπος, ὡς κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔλευσιν. Ἡ δευτέρα αὐτοῦ ἔλευσις θέλει εἶσθαι κατὰ ὅλως διάφορον τρόπον, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ διάφορον σκοπόν.

Σημειοῦντες τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ «ἀλλαγὴ» τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἀπὸ ἀνθρωπίνης εἰς θείαν φύσιν, κατὰ τὴν ἀνάστασίν του, ὑπῆρξεν ἀλλαγὴ κατὰ πολὺ μεγαλειτέρα ἐκείνης ἣτις ἔλαβε χώραν τριάκοντα καὶ τέσσαρα εἴη πρὸ αὐτῆς, ὁπότε

ἐκένωσεν ἑαυτὸν τῆς δόξης τῆς πνευματικῆς ὑποστάσεως καὶ «ἐγένετο σὰρξ», δυνάμεθα νὰ ἐξετάσωμεν ἐπωφελῶς καὶ λίαν λεπτομερῶς τὴν κατὰ τὸ τεσσαρακονθήμερον μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐνέργειαν αὐτοῦ, πρὶν ἢ «μεταβῇ πρὸς τὸν Πατέρα», καθότι ὁ ἀναστὰς Ἰησοῦς τῶν τεσσαράκοντα ἐκείνων ἡμερῶν εἶναι ἐκεῖνος ὅστις μέλλει νὰ ἔλθῃ πάλιν, καὶ οὐχὶ ὁ ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, ὅστις ἔδωκεν ἑαυτὸν ὡς ἡμέτερον ἀντίλυτρον ἐν τῷ θανάτῳ Ἐκεῖνος ὅστις ἐθανατώθη σὰρξ ἐξωποιεῖται ἐπίσης ἐν τῇ ἀναστάσει τοῦ πνεύματος — Α' Πέτρ. γ' 18.

Κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἔλευσιν δὲν ἔρχεται ὅπως ὑποταχθῇ εἰς τὰς ὑπαρχούσας ἐξουσίας, νὰ πληρώσῃ φόρον τῷ Καίσαρι καὶ ὑποστῇ ταπείνωσιν, ἀδικίαν καὶ βίαν, ἀλλ' ἔρχεται νὰ βασιλεύσῃ, ἐξασκῶν πᾶσαν ἐξουσίαν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. Δὲν ἔρχεται, λοιπὸν, ἐν τῷ σώματι τῆς ταπεινώσεώς του, τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι, τὸ ὁποῖον ἔλαβε διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, ὑποδεέστερον τοῦ προηγουμένου ἐνδόξου σώματος του (Ἑβρ. β' 9), ἀλλ' ἐν τῷ ἐνδόξῳ πνευματικῷ σώματι του, τὸ ὁποῖον εἶναι «ἀπαύγασμα τῆς ὑποστάσεως τοῦ Πατρὸς» (Ἑβρ. α' 3). διότι, ἕνεκα τῆς μέχρι θανάτου ὑπακοῆς αὐτοῦ, διατελεῖ ἤδη ὑπερηψωμένος εἰς τὴν θείαν φύσιν καὶ ὁμοιότητα, τοῦ Θεοῦ χαρίσαντος αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα — ἐξαιρουμένου μόνον τοῦ ὀνόματος τοῦ Πατρὸς. (Φιλιπ. β' 9 Α. Κορινθ. ιε'. 27). Ὁ Ἀπό-

Ἡ πρῶτον ἰδέουσα τὸ πρῶτον κείμενον ἐν τῷ χωρίῳ αὐτῷ ἀναγινώσκει ἀπλῶς : — «Θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι». — Ὁ Κύριος ἡμῶν ἐθανατώθη ὡς σὰρξ, ἢ ἀνθρώπινος ὑπόστασις, ἀλλ' ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν πνευματικὴ ὑπόστασις. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία μέλλει νὰ μεταλλαγῇ, ἵνα γένη ὁμοία πρὸς τὸν Χριστὸν, εἶναι αὐτοπόδεικτον ὅτι ἡ μεταβολὴ ἣτις ἔλαβε χώραν εἰς τὴν Κεφαλὴν ἦτο ὁμοία πρὸς ἐκείνην, ἣτις περιγράφεται ὡς ἐπιφυλασσομένη διὰ τοὺς νικῶντας, οἵτινες μέλλουσι νὰ μεταλλαγῶσιν ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης εἰς τὴν πνευματικὴν φύσιν, καὶ γένωσιν ὅμοιοι μέν αὐτόν — «κοινωνοὶ θείας φύσεως». Συνεπῶς, ἡ ἐπομένη περιγραφὴ τῆς μεταλλαγῆς τῶν ἀγίων ἐφαρμόζεται ἐπίσης καὶ εἰς τὸν Κύριόν των: δηλ. — «Σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ ἐγείρεται ἐν δόξῃ, σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· σπείρεται σῶμα ψυχικὸν ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν».

στολος δεικνύει ἡμῖν διὰ «οὐπω ἐφανερώθη» εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἡμῶν νόησιν πρὸς τί εἶναι ὁμοιος τώρα. Ἐπομένως δὲν γνωρίζομεν πρὸς τί θέλομεν εἶσθαι ὅμοιοι, όταν θὰ γείνωμεν ὅμοιοι μὲ Αὐτόν, ἀλλὰ δυνάμεθα (ἡ Ἐκκλησία) νὰ χαίρωμεν ἐν τῇ βεβαιότητι διὰ ἡμέραν τινὰ θὰ ἤμεθα μετ' αὐτοῦ, καὶ ὅμοιοι πρὸς αὐτόν, καὶ «ὀψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἔστιν (Α. Ἰωάν. γ'. 2) — οὐχὶ ὅπως ἦτο κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔλευσιν ἐν ταπεινώσει, ὁπότε εἶχεν ἀποδέσει τὴν προτέραν αὐτοῦ δόξαν, καὶ ἐπιώχενσε χάριν ἡμῶν ἵνα ἡμεῖς διὰ τῆς πτωχείας ἐκείνου πλουτίσωμεν.

Ἐὰν ἐπιστήσωμεν τὴν ἡμετέραν προσοχὴν εἰς τὴν σοφίαν καὶ σύνεσιν τῶν μεθόδων τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καθ' ἃς ἐφάνερωσε τὴν παρουσίαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς μαθητάς του μετὰ τὴν ἀνάστασίν του, ὡς ἐπίσης καὶ πρὸ ταύτης, τοῦτο θὰ βοηθήσῃ ἡμᾶς ἴσως νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν διὰ ἡ αὐτὴ σοφία θέλει ἐκδηλωθῇ ἐν τοῖς τρόποις ἢ μεθόδοις τῆς ἀποκαλύψεως ἑαυτοῦ κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἔλευσιν, εἰς τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν κόσμον — μεθόδοις οὐχὶ κατ' ἀνάγκην κατὰ πάντα ὁμοίαις πρὸς ἐκείνας, ἀλλ' ἐν ἐκάστη περιπιώσει καλῶς ἀνταποκρινομέναις πρὸς τὸν σκοπὸν του, ὅστις οὐδέποτε ἀποβλέπει νὰ θορυβήσῃ ἢ νὰ ἐξεγείρῃ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ὅπως πείσῃ τὴν ψυχρὰν καὶ ἥρεμον αὐτῶν κρίσιν περὶ τῶν μεγάλων ἀληθειῶν, αἵτινες μέλλουσι νὰ τεθῶσιν ἐνώπιον αὐτῶν. Ἡ πρώτη ἔλευσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν δὲν ἦτο ἐκπληκτικὸν, διεγερτικὸν, ἢ ἐκφοβιστικὸν τι γεγονός. Πόσον ἡσύχως καὶ ταπεινοφρόνως ἦλθε τότε ! οὕτως, ὥστε μόνον ἐκεῖνοι οἵτινες εἶχον πίστιν καὶ ταπεινοφροσύνην ἠδυνήθησαν ν' ἀναγνωρίσωσιν ἐν τῷ ταπεινογεννήτῳ νηπίῳ, ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τῶν θλίψεων, ἐν τῷ φίλῳ τῶν ταπεινῶν καὶ πτωχῶν, καὶ τέλος ἐν τῷ ἐσταυρωμένῳ, τὸν ἀπὸ πολλοῦ προσδοκώμενον Μεσσίαν.

Μετὰ τὴν ἀνάστασίν του ἡ φανέρωσις τῆς παρουσίας του ἤθελεν εἶσθαι μᾶλλον καταπληκτικὸν γεγονός, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν τῶν πραγμάτων, λαμβανομένης ἰδίως ὑπ' ὄψιν τῆς μετελλαγμένης φύσεώς του. Ἐν τούτοις τὸ γεγονός τῆς ἀνασιτάσεώς του, ὁμοῦ μετὰ τοῦ γεγονότος τῆς μεταμεμορφωμέ-

νης αὐτοῦ φύσεως, εἶχον νὰ φανερωθῶσι τελείως οὐχὶ πρὸς ὅλον τὸν κόσμον, κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἀλλ' εἰς μάρτυρας ἐκλεκτοὺς, οἵτινες ἤθελον παράσχει ἀξιόπιστον μαρτυρίαν περὶ τῶν γεγονότων αὐτῶν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς. Ἐὰν σύμπας ὁ κόσμος περιήρχετο εἰς οἰκείαν πρὸς τὸ γεγονὸς συσχέτισιν ἰότε, ἢ μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν φθάσασα μαρτυρία ἤθελεν εἶσθαι πιθανῶς πολὺ ὀλιγώτερον ἀξιόπιστος, διότι ἤθελε χρωματισθῇ καὶ διαστραφῇ ὑπὸ τῶν ἰδεῶν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀναμιχθῇ μετὰ τῶν παραδόσεών των, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἀλήθεια θὰ ἐφαίνετο σχεδὸν ἢ ἐντελῶς ἀπίστευτος. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη ταύτην εἰς ἐκλεκτοὺς, πιστοὺς καὶ ἀξίους μάρτυρας· ἐνῶ δὲ ἐπισκοποῦμεν ἤδη τὸ γεγονὸς τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς μεταλλαγῆς τῆς φύσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἃς παρατηρήσῃ πᾶς τις πόσον τελείως ἐξεπληροῦτο ὁ σκοπός, καὶ πόσον σαφεῖς, θεικαὶ καὶ πειστικαὶ ὑπῆρξαν αἱ ὑπὲρ τῶν γεγονότων αὐτῶν πρὸς τοὺς μάρτυρας αὐτοὺς προσενεχθεῖσαι ἀποδείξεις. Παρατηρήσατε, ὡσαύτως, μεθ' ὁποίας προσεκτικότητος προεφύλασσαν αὐτοὺς ἀπὸ ἐκφοβισμῶν ἢ ὑπερβολικῶν καταπλήξεων, καθ' ὃν χρόνον ἐφάνερον καὶ ἐτόνιζε τὰς μεγάλας αὐτὰς ἀληθείας. Ἄς ὦμεν δὲ βέβαιοι ὅτι ἡ αὐτὴ σοφία, σύνεσις καὶ δεξιότης θέλει ἐκδηλωθῇ εἰς τοὺς τρόπους τῆς γνωστοποιήσεως τοῦ γεγονότος τῆς ἐνδόξου αὐτοῦ παρουσίας, κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἔλευσιν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ ψυχρὰ καὶ ἥρεμος κρίσις θέλει πεισθῇ· ὁ κόσμος ὁμῶς θὰ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ ἀχθῇ εἰς τὴν ἀρμόζουσαν κατάστασιν δι' αὐστηρᾶς παιδαγωγήσεως, ὥπως δεχθῇ τὴν μαρτυρίαν, ἐνῶ ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων αἱ καρδίαι εἶναι εὐθεῖαι θὰ ἔχωσι τὴν μακαρίαν αὐτὴν πληροφορίαν πολὺ ταχύτερον. Πᾶσαι αἱ περὶ τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς μεταλλαγῆς αὐτοῦ εἰς πνευματικὴν φύσιν ἀποδείξεις δὲν ἐδόθησαν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ διὰ μιᾶς, ἀλλ' ἐφ' ὅσον οὗτοι ἠδύναντο νὰ βαστάσωσιν αὐτάς, καὶ κατὰ τρόπον ἀποβλέποντα νὰ ἐμποιήσῃ αὐτοῖς βαθυτέραν τὴν ἐντύπωσιν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τριῶν καὶ ἡμίσεος ἔτων τῆς ἐν τῷ κόσμῳ διακονίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶχον θυσιάσει φίλους, ὑπόληψιν, συμφέροντα, κλπ., ὅπως

ἀφιερώσωσι χρόνον καὶ ἐνεργείας πρὸς διακήρυξιν τῆς παρουσίας τοῦ Μεσσίου καὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς βασιλείας του. Ἀλλὰ καὶ ἀνάγκην ἐνεφοροῦντο εἰσεῖτι ὑπὸ ἀκατεργάσιων ἰδεῶν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρόπον καὶ χρόνον τῆς ἀναδείξεως καὶ ἐξυψώσεως τοῦ Κυρίου των, καὶ τῆς ὑποσχεθείσης μετ' αὐτοῦ ἀναδείξεως καὶ συναννψώσεώς των. Οὐδ' ἦτον δι' αὐτοὺς ἀναγκαία τότε ἡ πλήρης γνῶσις· ἦτο ἀρκετὸν νὰ προβαίνωσι πιστῶς λαμβάνοντες ἕκαστον βῆμα ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ· τούτου δ' ἔνεκα ὁ Κύριος μετέδιδεν εἰς αὐτοὺς ταύτην βαθμηδόν, καθ' ὅσον οὗτοι ἠδύναντο νὰ ἀντιλαμβάνωνται αὐτήν. Περὶ δὲ τὸ τέλος τῆς διακονίας αὐτοῦ εἶπεν εἰς αὐτοὺς, «Ἐτι πολλὰ ἔχω ἡμῖν λέγειν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι· ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν.... καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν ἐγώ. — Ἰωάν. ιστ. 12, 13: ιδ.' 26.

Τίς δύναται νὰ ἱστορήσῃ τὴν μεγάλην αὐτῶν ἀπογοήτευσιν, μ' ὅλον δι' οὗτοι εἶχον ὀπλισθῇ κατὰ τὸ ἐνὸν ἐναντίον ταύτης, ὁπότε εἶδον αὐτὸν αἴφνης ἄρπαγέντα ἀπ' αὐτῶν καὶ ἐπονειδίσιως σταυρωθέντα ὡς κακοῦργον—ἐκεῖνον τοῦ ὁποίου τὴν βασιλείαν καὶ δόξαν οὗτοι προσεδόκων καὶ διεκήρυττον, καὶ ἡ ὁποία πέντε μόλις ἡμέρας πρὸ τῆς σταυρώσεώς του ἐφάνη εἰς αὐτοὺς οὔσα τόσον ἐγγὺς νὰ πραγματοποιηθῇ (Ἰωάν. ιβ'. 1, 12—19.) Καίτοι δὲ ἐγνώριζον αὐτὸν ψευδῶς κατηγορηθέντα καὶ ἀδίκως σταυρωθέντα, τοῦτο δὲν μετέβαλε τὸ γεγονός· ὅτι αἱ ἀπὸ πολλοῦ τρεφόμεναι ἔθνικαὶ ἐλπίδες των περὶ Ἰουδαίου Βασιλέως, ὅστις ἠθέλην ἐπαναγάγει τὸ ἔθνος των εἰς ἐπιρροὴν καὶ δύναμιν, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀτομικῶν ἐλπίδων, φιλοδοξιῶν καὶ φαντασιοκοπιῶν, περὶ σπουδαίων ὑπουργημάτων καὶ ὑψηλῶν τιμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ, κατηδαφίσθησαν αἴφνηδίνως τὰ πάντα, διὰ τῆς δυσμενοῦς τροπῆς ἣν ἔλαβον τὰ πράγματα ἐν τῇ σταυρώσει τοῦ βασιλέως των.

Ὁ Διδάσκαλος ἐγνώριζε καλῶς ὅπόσον ἐρήμους, μεμονομένους, ἄνευ σκοποῦ τινος, καὶ ἐν ὁποίᾳ ἀμηχανίᾳ ἠθέλον αἰσθάνεσθαι ἑαυτούς· διότι ἦν γεγραμμένον παρὰ τοῦ Προφήτου, «Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ τὰ πρόβατα διασκορπι-

οδηγούνται» (Ζαχαρ. ιγ'. 7, Μαρκ. ιδ'. 27). Κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῶν μεταξὺ τῆς ἀναστάσεως καὶ ἀναλήψεως αὐτοῦ, ἦτο τὸ πρῶτιστον αὐτοῦ μέλημα νὰ περισυνάξῃ αὐτοὺς πάλιν καὶ νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν των, ὡς τὸν ἀπὸ μακροῦ ποθοῦμενον Μεσσίαν, ἀποδεικνύων αὐτοῖς τὸ γεγονὸς τῆς ἀναστάσεώς του, καὶ ὅτι, καίτοι διατηρῶν τὴν αὐτὴν εἰσέτι ἀτομικότητα καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασίν του, δὲν ἦτο πλέον ἀνθρώπινος, ἀλλ' ὑπερένδοξος πνευματικὴ ὑπόστασις, ἔχουσα «πᾶσαν ἐξουσίαν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς» — Ματθ. κη. 18.

Τὴν εἰδήσιν τῆς ἀναστάσεώς του μετέδωκεν αὐτοῖς βαθμιαίως — πρῶτον, διὰ τῶν γυναικῶν (Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς, καὶ Ἰωάννας, Μαρίας τῆς μητρὸς τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμης, καὶ λοιπῶν μετ' αὐτῶν — Μαρκ. ιστ'. 1 Λουκ. κδ'. 1, 10), αἵτινες ἦλθον λίαν πρῶτὴ εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα ἀλείψωσι τὸ νεκρὸν αὐτοῦ σῶμα διὰ μύρων καὶ ἁρωμάτων. Ἐνῷ δὲ ἦσαν ἐν ἀπορίᾳ περὶ τοῦ τίς ἤθελεν ἀποκυλίσαι δι' αὐτὰς τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημεῖου, ἰδοὺ, ἔγεινε σεισμὸς, καὶ προσελθοῦσαι εὗρον τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον, καὶ ἄγγελον Κυρίου καθήμενον ἐπ' αὐτοῦ, ὅστις καὶ προσεφώνησεν αὐτάς, εἰπὼν, «Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· οὐκ' ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γάρ, καὶ θῶς εἶπε. Δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο, καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε — Ματθ. κη'. 5—7.

Καθ' ἣ φαίνεται Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἀπεχωρίσθη τῶν λοιπῶν γυναικῶν, καὶ ἔδραμε νὰ ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην (Ἰωάν. κ'. 2), ἐνῷ αἱ λοιπαὶ μετέβησαν νὰ εἰδοποιήσωσι τοὺς λοιποὺς τῶν μαθητῶν, καὶ ὅτι ἀφοῦ ἡ Μαρία ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῶν τότε ὁ Ἰησοῦς ἐνεφανίσθη καθ' ὁδὸν εἰς τὰς ἄλλας γυναῖκας, εἰπὼν αὐταῖς, (Ματθ. κη'. 9, 10) «Χαίρετε». Ἐκεῖναι δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτόν. Τότε εἶπεν εἰς αὐτάς ὁ Ἰησοῦς. «Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγεῖlate τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, [τὴν πατρίδα των],

καὶ μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον νὰ ἀπαγγείλωσιν εἰς τοὺς λοιποὺς τῶν μαθητῶν. Ἐν μέσῳ τῶν ἀναμίκτων αἰσθημάτων τῶν τῆς ἐκπλήξεως, ἀμηχανίας, χαρᾶς καὶ φόβου, καὶ τῆς ἐν γένει συγχύσεως τῶν, μόλις ἐγνώριζον πῶς νὰ ἐκθέσωσι τὴν παράδοξον καὶ θαυμασιήν αὐτῶν πείραν. Ὅποταν ἡ Μαρία συνήντησε τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην ἀνήγγειλεν αὐτοῖς περιλύπως, « Ἦσαν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν ». (Ἰωάν. κ'. 2). Αἱ ἄλλαι γυναῖκες ἀφηγήθησαν τίνι τρόπῳ εἶχον ἴδει ὀπτασίαν ἀγγέλων ἐν τῷ μνημείῳ, οἵτινες εἶπον αὐταῖς ὅτι ζῇ (Λουκ. κδ'. 22, 23), καὶ πῶς ἀκολούθως ὑπήντησαν τὸν Κύριον ἐν τῇ ὁδῷ. — Ματθ. κη'. 8, 10.

Ἡ πλειονότης τῶν μαθητῶν ἐθεώρησε προδήλως τὴν ἀφήγησιν αὐτῶν ὡς ἀπλὴν δεισιδαίμονα φαντασιοπληξίαν· ὁ Πέτρος ὁμῶς καὶ ὁ Ἰωάννης εἶπον, θὰ ὑπάγωμεν καὶ θὰ ἴδωμεν δι' ἑαυτούς, ἡ δὲ Μαρία ἐπέστρεψε πάλιν μετ' αὐτῶν εἰς τὸ μνημεῖον. Πᾶν ὅτι ὁ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἠδυνήθησαν νὰ ἴδωσιν ἦτο ὅτι τὸ σῶμα ἔλειπεν, ὅτι τὰ σάβανα ἔκειντο ἐπιμελῶς τετυλιγμένα, καὶ ὅτι ὁ λίθος εἶχεν ἀποκυλισθῇ ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου. Οὕτως ἐν ἀμηχανία στροφέντες ἀνεχώρησαν καὶ οὗτοι, ἐνῶ ἡ Μαρία παρέμεινεν εἰσέτι ἐκεῖ κλαίουσα. Ἐνῶ λοιπὸν ἔκλαιεν ἔκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον καὶ εἶδε δύο ἀγγέλους, οἵτινες καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν, « Γύναι τί κλαίεις ; » Ἐκείνη δ' ἀπεκρίθη, « Ὅτι ἦσαν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν ». Ὡς δὲ ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω εἶδε τὸν Ἰησοῦν ἱστάμενον, ἀλλὰ δὲν εἴξευρεν ὅτι ἦτο ὁ Ἰησοῦς. Οὗτος ἠρώτησεν αὐτήν, « Γύναι τί κλαίεις ; τίνα ζητεῖς ; » Ἐκείνη δὲ νομίζουσα ὅτι εἶναι ὁ κηπουρὸς, ἀπεκρίθη, « Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, καὶ γὰρ αὐτόν ἀρῶ ». Τότε δὲ ὁ Κύριος προσεφώνησεν αὐτήν κατὰ τὸν παλαιὸν καὶ οἰκεῖον αὐτῇ τόνον τῆς φωνῆς, καὶ τὸν ὁποῖον αὕτη πάραυτα ἀνεγνώρισεν, εἰπὼν, « Μαρία » !

Τοῦτο ἦν ἀρκετὸν νὰ στηρίξῃ τὴν πίστιν της εἰς ὃ τι εἶχον ἀναγγεῖλει αὐτῇ οἱ ἄγγελοι, ὅτι ὁ Κύριος εἶχεν ἀναστῇ, καὶ ἥτις ἀγγελία ἐφαίνετο μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὡς ὄνειρον ἢ φλυαρία, καὶ ἐν τῇ χαρᾷ αὐτῆς ἀνεφώνησε, « Διδάσκαλε » ! Αὕτη

ἐκινήθη τὸ πρῶτον νὰ πιάσῃ αὐτόν, καὶ παραμείνῃ ἐνώπιόν του. Ὁ Ἰησοῦς ὁμως μελιχίως ἐγνώρισεν αὐτῇ ὅτι ὑπῆρχε σπουδαία τις ἀποστολὴ δι' αὐτήν τώρα νὰ ἐκτελέσῃ, νὰ διαγγείλῃ, τοῦτέστι, τὸ γεγονός τῆς ἀναστάσεώς του, καὶ ὅτι ὥφειλε πρὸς τοῦτο νὰ σπεύσῃ ὅπως μεταδώσῃ τὴν ἀγγελίαν, καὶ στηρίξῃ τὴν πίστιν τῶν ἄλλων μαθητῶν, οἵτινες εἰσέτι διετέλουν ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ ἀβεβαιότητι, εἰπὼν αὐτῇ, «Μὴ μοῦ ἅπτου» [μὴ βραδύνῃς τώρα διὰ ἐπὶ πλέον ἐκδηλώσεις τῆς ἀγάπης σου], οὕτω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν Πατέρα· [θὰ εἶμαι μεθ' ἡμῶν ἐπὶ βραχύν τινα χρόνον εἰσέτι]: πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ Πατέρα ὑμῶν καὶ Θεὸν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν (Ἰω. κ'. 17). Μέσω δὲ τῶν λοιπῶν γυναικῶν ἀνήγγειλεν εἰς αὐτοὺς ὅτι ἤθελε συναντήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Ἀκολούθως, τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἡμέραν, πλησιάσας συνεπορεύετο μετὰ δύο περιλύπων καὶ ἀμηχανούντων ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, οἵτινες μετέβαινον ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἐμμαοὺς, καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς τὸ αἴτιον τῆς ἀθυμίας καὶ ἀποθαρρύνσεώς των. (Λουκ. κδ'. 13—35). Εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπεκρίθη: «Σὺ μόνος παροικεῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ποῖα; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν· ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ· ἀλλὰ γε καὶ σὺν πᾶσι τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένοντο· [ἐνταῦθα πιθανῶς ἀνεμνήσθησαν οὗτοι τὰ ἐν Ἰωάν. β'. 19, 21, 22.] Ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὁρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι οἱ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν, καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον».

Οὐδὲν τὸ θαυμαστὸν δι' οὗτοι ἦσαν τεθορυβημένοι· πόσον

παράδοξα ἐφαίνοντο πάντα ταῦτα, τὰ τόσον παράξενα καὶ φρικίασιν προξενοῦντα γεγονότα τῶν τελευταίων ὀλίγων ἡμερῶν!

Τότε ὁ λογιζόμενος ξένος ἐκήρυξεν εἰς αὐτοὺς ἐν διεγερτικὸν κήρυγμα ἐκ τῶν προφητειῶν, ἀποδείξας αὐτοῖς ὅτι αὐτὰ ταῦτα τὰ γεγονότα, τὰ ὅποια εἶχον ἐπὶ τοσοῦτον ἀποθαρρύνει αὐτοὺς, ἦσαν ὅσα οἱ προφητῆται εἶχον προεῖπει περὶ τοῦ ἀληθοῦς Μεσσίου: ὅτι πρὶν οὗτος δυνηθῇ νὰ κυριαρχήσῃ, εὐλογήσῃ καὶ ἀνεγείρῃ τὸν Ἰσραὴλ καὶ τὸν κόσμον σύμπαντα, πρέπει ν' ἀπολυτρώσῃ αὐτοὺς πρῶτον διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ζωῆς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ θανάτου, ὅστις ἐπῆλθεν ἐπὶ πάντων μέσῳ τοῦ Ἀδάμ, καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα, ἄνασις εἰς ζωὴν καὶ δόξαν ὑπὸ τοῦ Ἰεχωβά, ὁ Διδάσκαλος αὐτῶν ἤθελεν ἐκπληρώσει πάντα τὰ παρὰ τῶν προφητῶν γεγραμμένα περὶ τῆς μελλούσης αὐτοῦ δόξης καὶ τιμῆς, τόσον πιστῶς, ὥς εἶχεν ἐκπληρώσει τὰς προφητείας ἐκείνας αἵτινες προλέγουσι περὶ τῶν παθημάτων αὐτοῦ, τῆς ταπεινώσεως καὶ τοῦ θανάτου. Θαυμάσιος κήρυξ! καὶ θαυμάσιον βεβαίως ὑπῆρξε τὸ κήρυγμα ἐκεῖνο! Τὸ κήρυγμα αὐτὸ ἔδωκεν ὥθησιν πρὸς νέας ἰδέας καὶ διήνοιξε νέας προσδοκίας καὶ ἐλπίδας. Ἐνῶ δὲ οὗτοι ἐπλησίαζον πρὸς τὴν κώμην ἐβίασαν αὐτὸν ὁ δὺο νὰ παραμείνῃ μετ' αὐτῶν, διότι ἐπλησίαζεν ἡ ἑσπέρα καὶ ἡ ἡμέρα εἶχε κλίνει, καὶ εἰσῆλθεν ὅπως μείνῃ μετ' αὐτῶν. Ἐνῶ δὲ ἐκάθισε μετ' αὐτῶν εἰς τὴν τράπεζαν ἔλαβεν ἄρτον, καὶ κόψας ἔδιδεν εἰς αὐτοὺς. Τότε διηνοιχθήσαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ αὐτὸς ἐγένετο ἄφαντος ἀπ' αὐτῶν.

Οὐδ' ἀνεγνώρισαν αὐτὸν μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς, καίτοι εἶχον συνοδοιπορήσει, ὁμιλήσει καὶ καθίσει μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν τράπεζαν. Ἐγνώσθη δ' εἰς αὐτοὺς οὐχὶ κατ' ὄψιν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀπλῇ πράξει τῆς εὐλογίας καὶ κλάσεως τοῦ ἄρτου, κατὰ τὸν ἀνέκαθεν γνωστὸν εἰς αὐτοὺς τρόπον, ἐπιβεβαιῶν οὕτω τὴν πίστιν αὐτῶν εἰς ὅ,τι εἶχον οὗτοι ἀκούσει ἤδη—ὅτι ἀνέστη, καὶ ὅτι ἤθελεν ἶδει αὐτοὺς καὶ πάλιν.

Τότε ἠγέρθησαν οἱ δύο οὗτοι ἐκκληκτοὶ καὶ περιχαρεῖς μαθηταὶ τῇ αὐτῇ ὥρᾳ, καὶ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, «Οὐχὶ ἡ καρδιά ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν

ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς διήνοιγεν ἡμῖν νας Γραφάς ; Φθάσαντες εἰς Ἱερουσαλήμ εὗρον τοὺς ἄλλους χαίροντας ἐπίσης καὶ λέγοντας, « Ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ Κύριος καὶ ὤφθη Σίμωνι ». Καὶ αὐτοὶ διηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ πῶς ἐγνωρίσθη εἰς αὐτοὺς ἐνῷ ἔκοπτε τὸν ἄρτον. Πιθανῶς πάντες σχεδὸν ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἐκεῖ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, λησμονήσαντες καὶ οἰκίας, καὶ ἐργασίας, καὶ πᾶν ἄλλο. — Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ μὲ δάκρυα χαρᾶς, διηγουμένη : Ἐγνώρισα αὐτὸν καθ' ἣν στιγμήν μὲ ἐκάλεσε κατ' ὄνομα — δὲν ἠδυνάμην νὰ πιστεύσω εἰς τὴν διαβεβαίωσιν τῶν ἀγγέλων περὶ τῆς ἀναστάσεώς του ἕως τότε· καὶ αἱ ἄλλαι γυναῖκες ἀφηγούμεναι ὡσαύτως τὴν θαυμασιτὴν αὐτῶν πείραν κατὰ τὴν πρωΐαν ἐκείνην, καὶ τίνι τρόπῳ εἶχον ὑπαντήσει αὐτὸν ἐν τῇ ὁδῷ. Ἀκολουθῶς ὁ Σίμων εἶχε νὰ εἴπῃ τὴν ἰδίαν του ἱστορίαν· καὶ ἤδη παρῆσαν ἐνταῦθα δύο ἕτεροι μάρτυρες ἐξ Ἑμμαούς! Ὅποια βαρυσήμαντος ἡμέρα. Οὐδὲν θαυμαστὸν δι' οὗτοι ἐπεθύμουν νὰ συνέρχωνται ὁμοῦ κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν ἐκάστης ἐβδομάδος, νὰ ὁμιλῶσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος καὶ ἀναφέρωσιν εἰς μνήμην πάντα τὰ πρὸς τὸ θαυμαστὸν αὐτὸ γεγονός τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου σχετιζόμενα περιστατικά, καὶ διαθερμαίνωσι κατ' ἐπανάληψιν τὰς καρδίας των !

Καθ' ὃν λοιπὸν χρόνον ἡ ἀνάστατος καὶ περιχαρὴς μικρὰ ἐκείνη ὁμὰς ἦσαν οὕτω συνηγμένοι καὶ διηγούμενοι πρὸς ἀλλήλους τὰς διαφόρους αὐτῶν πείρας, αὐτὸς ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐστάθη αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν (Λουκ. κδ' . 36 — 49), καὶ εἶπεν, « Εἰρήνη ὑμῖν ! Πόθεν εἶχεν ἔλθει ; Πᾶσαι αἱ τοιαῦται συναθροίσεις τῶν μαθητῶν ἐγένοντο κρυφίως καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων (Ἰωάν κ'. 19, 26)· ἀλλ' ἐνταῦθα ἔλαβε χώρα αἰφνηδία ἐμφάνις ἀνευ οὐδεμιᾶς ὁρατῆς προσεγγίσεως. Ἐκεῖνοι δὲ ἐκπλαγέντες καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐνόμιζον ὅτι ἔβλεπον πνεῦμα. Τότε παρηγόρησεν αὐτούς, καθησύχασε τοὺς φόβους των, καὶ ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας του, εἰπὼν, « Ἐγὼ εἰμι αὐτός· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, « ὅτι πνεῦμα σὰρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα ». Ἐνῷ δὲ αὐτοὶ ἠπίστουν ἔτι ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ ἐθαύμαζον, εἶπε πρὸς αὐτούς-

« Ἐχετε τι βρώσιμον ἐνθάδε ; » Οἱ δὲ ἔδωκαν εἰς αὐτὸν μέρος ὀπτοῦ ἰχθύος, καὶ λαβὼν ἔφαγεν ἐνώπιον αὐτῶν. Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοὺς διανοητικούς τιν ὀφθαλμοὺς, καὶ ἡρμήνευσεν εἰς αὐτοὺς τὰς Γραφάς, δείξας ἔκ τε τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ὅτι πάντα ταῦτα συνέβησαν ἀκριβῶς ὡς προεφητεύθησαν. Ἀλλ' ὁ Θωμᾶς ἦν ἀπὼν (Ἰωάν. κ. 24)· διὰ δ' οἱ ἄλλοι μαθηταὶ εἶπον εἰς αὐτὸν ὅτι εἶδον τὸν Κύριον, δὲν ἐπίστευεν τὰ λεγόμενα αὐτῶν, ἀλλ' εἶπεν, « Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἡλῶν, καὶ βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω ».

Ὅκτὼ ἡμέραι παρῆλθον ἄνευ νεωτέρας τινὸς φανερώσεως εἰς τοὺς μαθητάς, οἵτινες οὕτως εἶχον καιρὸν ὅπως ἡρέμως σκεφθῶσι καὶ συνδιαλεχθῶσιν ἐπὶ τῶν γεγονότων τῆς ἀξιόθουμάσου ἐκείνης ἡμέρας, ὅποτε, ἐνῶ οἱ μαθηταὶ ἦσαν καὶ πάλιν συνηγμένοι ὡς πρότερον, ὁ Ἰησοῦς ἐστίαθ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, ἀκριβῶς ὡς καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐσπέραν, καὶ εἶπεν, « Εἰρήνη ὑμῖν » (Ἰωάν. κ'. 26) Τὴν φορὰν ταύτην ὁ Θωμᾶς ἦτο παρών, καὶ ὁ Κύριος ἀπέτεινε πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον, εἰπὼν, Θωμᾶ, φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὸς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός ». Οὕτω δ' ἀπέδειξεν ὅτι ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Θωμᾶς εἶχεν εἶπει, χωρὶς νὰ ἀκούσῃ τοῦτο παρ' ἄλλων, καὶ παρέσχε τὴν ἀπόδειξιν ἐκείνην περὶ τῆς ἀναστάσεώς του, τὴν ὁποίαν ὁ Θωμᾶς εἶχεν εἶπει ὅτι ἤθελεν ἱκανοποιήσῃ αὐτόν· μετὰ χαρᾶς δ' ὁ Θωμᾶς ἀπεκρίθη τότε, « Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου ».

Μετὰ τὸ γεγονὸς αὐτὸ δέον νὰ ἔχῃ μεσολαβῇ μακρὸν διάλειμμα πρὶν λάβῃ χώραν ἑτέρα φανέρωσις τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου, οἱ δὲ μαθηταί, οἵτινες πάντες ἦσαν Γαλιλαῖοι, ἤρξαντο σκεπτόμενοι περὶ τῶν οἰκιῶν καὶ τοῦ μέλλοντός των· ἐνθυμούμενοι ὅμως τὴν διὰ τῶν γυναικῶν ἀναγγελίαν τοῦ Κυρίου, ὅτι ἤθελεν ὑπάγει πρότερον αὐτῶν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐπορεύθησαν ἐκεῖ. Πιθανὸν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ὑπήντησεν αὐτοὺς ὁ Κύριος, καὶ ὡς ὁ Ματθαῖος ἱστορεῖ, ἐπὶ τινος ὄρους. Οὗτοι ἤδη ἦσαν ἐν ἀμηχανίᾳ· οὐδ' ἠσθάνοντο τότε

πλέον τὴν αὐτὴν οἰκειότητα τὴν ὅποیان εἶχον ἄλλοτε πρὸς αὐτόν· ἐφαίνεται ὅσον μεγάλως μεταβεβλημένος ἀπὸ τῆς ἀναστάσεώς του παρ' ὃ τι· συνήθως ἦτο—ἐνεφανίζετο καὶ ἐξηφανίζετο κατὰ τοιαύτας ἐκτάκτους περιστάσεις καὶ εἰς τοιαῦτα μέρη, ὥστε οὐδόλως ὠμοίαζε πλέον τὸν «ἄνθρωπον Χριστὸν Ἰησοῦν»· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ματθαῖος ἀναφέρει ὅτι οἱ μαθηταὶ «ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν, οἱ δὲ ἐδίστασαν»· μετὰ τινος πρὸς αὐτοὺς λόγους ὁ Κύριος «ἐγένετο ἄφαντος» ἀπ' ἐνώπιόν των, καὶ ἀφῆκεν αὐτοὺς ἀποροῦντας τί ἄρα γε ἤθελε συμβῆ ἀκολούθως. Ἐπὶ τινος καιρὸν μετὰ τὴν εἰς Γαλιλαίαν ἐπιστροφὴν των οὐδὲν τὸ ἀσύνηθες συνέτυχεν εἰς αὐτούς, καὶ οὐδεμία πλέον ὑπῆρχεν ἔνδειξις ὅτι ὁ Κύριος ἦτο εἰσέτι παρών. Οὗτοι, ἀναμφιβόλως, συνηθροίζοντο ὁμοῦ καὶ συνωμίλουν ἐπὶ τῆς καταστάσεως, ἀποροῦντες διατὶ δὲν ἐνεφανίζετο πλέον εἰς αὐτοὺς συχνότερον.

Ἐνῶ δὲ περιέμενον, αἱ ἡμέραι καὶ ἐβδομάδες ἐφαίνοντο εἰς αὐτοὺς μακραί. Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη εἶχον παραιτήσῃ τὰς τακτικὰς των βιωτικὰς ἀσχολίας ὅπως ἀκολουθῶσι τὸν Κύριον ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, μανθάνοντες ἀπ' αὐτοῦ καὶ κηρύττοντες εἰς ἄλλους, «Ἦγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. ι'. 5—7). Δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἐπιστρέψωσιν ἐκ νέου εἰς τὰς παλαιὰς των ἀσχολίας καὶ ἐν τούτοις, πῶς ἤθελον προβῆ μὲ τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου; Κατενόουν ἀρκούντως καθαρά τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, ὥστε νὰ γνωρίζωσιν ὅτι δὲν θὰ ἠδύναντο πλέον νὰ κηρύττωσιν ὥς πρότερον τὴν βασιλείαν ἔγγιζουσιν· καθότι πᾶς ὁ λαὸς ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Διδάσκαλος αὐτῶν καὶ Βασιλεὺς εἶχε σταυρωθῇ, καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς ἑαυτῶν ἐγνώριζε περὶ τῆς ἀναστάσεώς του. Ἐνῶ δὲ πάντες οἱ ἔνδεκα διειτέλουν οὕτως ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ ἀνησυχίᾳ, περιμένοντές τι, πλὴν μὴ ἠξεύροντες ποῖον τοῦτο, ὁ Πέτρος εἶπε, Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξακολουθῶμεν οὕτω παραμένοντες ἄεργοι. Θὰ ἐπανέλθω εἰς τὸ παλαιὸν ἀλιευτικόν μου ἔργον. Ἐξ δὲ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν ἀπήντησαν, Καὶ ἡμεῖς θὰ πράξωμεν ἐπίσης τὸ αὐτό, θὰ ἔλθωμεν καὶ ἡμεῖς μετὰ σοῦ. (Ἰωάν. κα'. 3). Καὶ ἴσως οἱ ἐπίλοιποι ἐπέσιρεψαν ὡσαύτως εἰς τὰ πρῶτά των ἐπαγγέλματα.

Τίς δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ διὸ ὁ Κύριος ἦτο ἀοράτως παρὼν μετ' αὐτῶν ἐνῶ αὐτοὶ συνωμίλουν, δεσπόζων τῶν περιστάσεων, καὶ διευθύνων τὴν πορείαν αὐτῶν, κλπ., διὰ τὸ ὑψιστον αὐτῶν ἀγαθόν; Ἐὰν θὰ εἶχον μεγάλας ἐπιτυχίας εἰς τὰς ἐργασίας των, καὶ ἀπερροφῶντο ὑπὸ τοῦ ἐμπορικοῦ συμφέροντος, ἤθελον ταχέως ἀποβῆ ἀκατάλληλοι διὰ ὑψηλότεραν ὑπηρεσίαν. Ἐὰν δὲ πάλιν οὐδεμίαν εἶχον ἐπιτυχίαν, ἤθελον ἐκκληφθῇ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὥς εἰ ἐξεβιάζετο ἡ θέλησίς των. Ὅθεν ὁ Κύριος νιοθέτησε σχέδιόν τι διὰ τοῦ ὁποίου ἐδίδαξεν αὐτοὺς τοιοῦτον μάθημα ὁποῖον συχνάκις διδάσκει εἰς τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ, τοῦτέστιν: ὅτι αὐτὸς δύναται νὰ διέπῃ καὶ διευθύνῃ τὰς ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας τῶν προσπαθειῶν των, καθ' οἷανδὴποτε διεύθυνσιν, καὶ κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ.

Ὁ πρότερος ἀλιευτικὸς συνεταιρισμὸς ἀνεσυστήθη: ἔφερον ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὰ πλοῖα, δίκτυά των, κλπ., καὶ ἐξηλθον διὰ τὴν πρώτην αὐτῶν ἄγρην. Πλὴν καίτοι δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδένα ἰχθὺν συνέλαβον, καὶ ἤρχισαν νὰ ἀποθαρρύνωνται. Τὴν πρωίαν ξένος τις ἐπὶ τῆς παραλίας ἠρώτησεν αὐτοὺς περὶ τῆς ἐπιτυχίας των. Δυστυχῶς! δὲν ἐπιάσαμεν οὐδέν, τῷ ἀπεκρίθησαν. Δοκιμάσατε ἐκ νέου, ἀνταπήντησεν ὁ ξένος. Ρίψατε τὸ δίκτυόν σας εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν τοῦ πλοίου. Δὲν ὠφελεῖ, ξένε, ἐδοκιμάσαμεν ἀμφότερα τὰ μέρη καθ' ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ἐὰν ὑπῆρχον ἰχθύς εἰς τὸ ἓν μέρος θὰ ὑπῆρχον καὶ εἰς τὸ ἄλλο. Ἐν τούτοις θὰ δοκιμάσωμεν διὰ νὰ ἴδῃς. Ἐρριψαν λοιπὸν καὶ συνέλαβον ἀφθονίαν ἰχθύων. Παράδοξον! εἰπόν τινες. Ὁ ταχὺς ὁμως περὶ τὰς ἐντυπώσεις Ἰωάννης ἐσχημάτισεν ἀμέσως ὁρμὴν ἰδέαν τοῦ πράγματος, καὶ εἶπεν, Ἀδελφοί, ὁ Κύριος καὶ μόνον ἡδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ τὸ τοιοῦτον. Δὲν ἐνθυμεῖσθε ὅτι διέθρεψε τὰ πλήθη, κλπ.; Θὰ εἶναι βεβαίως ὁ Κύριος ἐπὶ τῆς παραλίας, καὶ τοῦτο εἶναι διάφορος τρόπος, τὸν ὁποῖον ἐξέλεξεν ὅπως φανερώσῃ ἑαυτὸν εἰς ἡμᾶς. Δὲν ἐνθυμεῖσθε ὅτι ἔγεινεν ἀκριβῶς τὸ ἴδιον ὅτε τὸ πρῶτον ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Κύριος; Καὶ τότε ἐπίσης δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες δὲν ἐπιάσαμεν οὐδέν ἕως οὗ ἐκάλεσεν ἡμᾶς, εἰ-

πών, «Χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν» (Λουκ. ε' 4-11). Ναί, βεβαίως ὁ Κύριος εἶναι, καίτοι, ἀπὸ τῆς ἀνασιτάσεώς του, δὲν δυνάμεθα ν' ἀναγνωρίσωμεν αὐτὸν ἐκ τῆς ἑξωτερικῆς αὐτοῦ ὄψεως. Ἦδη ἐμφανίζεται εἰς ἡμᾶς ὑπὸ διαφόρους μορφάς. Ἀλλ' εἰς ἐκάστην περίπτωσιν γνωρίζομεν ὅτι εἶναι αὐτὸς ἀπὸ τινων εἰδικῶν περιστατικῶν ὁμοίων πρὸς τὸ παρόν, τὰ ὁποῖα ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν μνημὴν ἡμῶν ἀξιοσημείωτά τινα ἐπεισόδια τῆς κατὰ το παρελθὸν μετ' αὐτοῦ συνοχετίσεώς μας.

Ὅταν δ' ἀπέβησαν εἰς τὴν παραλίαν εὗρον ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶχε καὶ ἄρτον καὶ ὀψάριον, καὶ ἐδιδάχθησαν ἐντεῦθεν τὸ μάθημα, ὅτι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καὶ μέριμνάν του, καὶ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ, δὲν ἦθελον ἀφευθῇ νὰ λιμοκτονήσωσι (Λουκ. ιβ' . 29—30). Οὐδ' ἠρώτησαν αὐτὸν ἐὰν αὐτὸς ἦτο ὁ Κύριος· δίδου εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, ὥς καὶ εἰς ἄλλας ὁμοίας, τῶν ὀφθαλμῶν τῆς διανοίας αὐτῶν διανοιχθέντων, οὗτοι ἐγνώριζον αὐτόν, οὐχὶ ἐκ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ὄψεως, ἀλλ' ἐκ τῶν θαυμάτων αὐτοῦ. Ἐπηκολούθησαν τότε αἱ τῆς γλυκνιάτης ἐκείνης ὥρας διδασκαλαί, δι' ὧν ἐπεβεβαίωσε τὸν Πέτρον ὅτι ἦν διαρκῶς εὐπρόσδεκτος εἰς αὐτόν μετ' ὅλην τὴν ἀρνησιν τοῦ Κυρίου του, διὰ τὴν ὁποίαν οὗτος μετενόησε καὶ ἐκλυσεν. Οὗτος ἤδη ἐδιδάχθη ἐκ νέου περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Διδασκάλου του, καὶ περὶ τοῦ συνεχοῦς προνομίου ὅπως ποιμαίνῃ τὰ πρόβατα καὶ ἀρνία. Φομεται ὥς νὰ ἀκούωμεν τοῦ Κυρίου λέγοντος, Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψῃς πάλιν εἰς τὸ ἀλιευτικόν σου ἔργον, Πέτρε· Σὲ ἐκάλεσα ἅπαξ ὅπως γείνης ἀλιεὺς ἀνθρώπων, καὶ γνωρίζων ὅτι ἡ καρδία σου διατελεῖ εἰσέτι ἀφωσιωμένη καὶ πλήρης ζήλου, ἀνανεῶ τὴν ἀποστολήν σου ὥς ἀλιεὺς ἀνθρώπων.

Συντρῶγων δὲ μετ' αὐτῶν, «παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρὸς ἣν ἠκούσατέ μου. Ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβόπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν Πνεύματι βαπτισθήσεσθε Ἀγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. (Πράξ. α . 6). Τοιουτοτρόπως οὗτοι ἦλθον εἰς Ἱερουσαλήμ ὥς παρηγγέλθησαν, καὶ ἐκεῖ, τεσσαρά-

κοντα ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάστασίν του, συνηντήθη μετ' αὐτῶν διὰ τελευταίαν φορὰν καὶ συνωμίλησε μετ' αὐτῶν. Τὴν φορὰν ταύτην οὗτοι ἀνέλαβον θάρρος πλέον νὰ ἐρωτήσωσιν αὐτὸν περὶ τῆς βασιλείας, ἣν εἶχεν ὑποσχεθῇ εἰς αὐτοὺς, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, «Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραὴλ ;» Ἡ σκέψις αὕτη τῆς βασιλείας ἐπρώτενε πάσης ἄλλης ἐν τῷ πνεύματι παντός Ἰουδαίου. Ἡ περὶ Ἰσραὴλ ἀντίληψις των ἦν διὸ οὗτος ἤθελεν εἰσθαι τὸ πρῶτον μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἔθνων ὑπὸ τὸν Μεσσίαν, οὐδ' ἐγνώριζον κἄν περὶ τῶν μακρῶν Καιρῶν τῶν Ἐθνῶν, οὐδ' ἔβλεπον εἰσέτι διὸ ἡ ἀρχικὴ εὐλογία εἶχεν ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τοῦ κατὰ σάρκα Ἰσραὴλ (Ματθ. κα'. 43. Ρωμ. ια. 7), καὶ διὸ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἔμελλον νὰ γείνωσι μέλη τοῦ νέου τοῦ (πνευματικοῦ) Ἰσραὴλ, τοῦ βασιλικοῦ ἱερατείου καὶ ἁγίου ἔθνους, μέσῳ τοῦ ὁποίου, ὡς σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἤθελεν ἐπέλθει ἡ τοῦ κόσμου μακαριότης. Οὐδὲν ἐξ ὧν τούτων εἶχον οὗτοι κατανοήσει εἰσέτι. Καὶ πῶς ἦτο δυνατόν ; Δὲν εἶχον εἰσέτι λάβει τὸ ἅγιον Πνεῦμα τῆς υἱοθεσίας ὡς υἱοί, ἀλλὰ διετελούν εἰσέτι ὑπὸ κατάκρισιν· διότι καίτοι ἡ ἀπολυτρωτικὴ θυσία εἶχε γείνει ὑπὸ τοῦ Αὐτρωτοῦ, αὕτη δὲν εἶχεν εἰσέτι παρουσιασθῇ ὑπὲρ ἡμῶν, κατὰ τὸν τύπον, εἰς τὰ Ἁγία τῶν Ἀγίων, εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν (Ἰωάν. ζ', 39). Τούτου ἕνεκα ὁ Κύριος ἡμῶν οὐδεμίαν ἐπειράθη νὰ δώσῃ ἐξηγητικὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐρώτησίν των, ἀλλ' ἀπλῶς εἶπεν, «Οὐχ' ἡμῶν ἐστὶν [τόρα] γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς, οὓς ὁ ὁ Πατὴρ ἔθειτο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν* ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἐν τε τῇ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ

* Ἡ ὑποσχεθεῖσα αὕτη δύναμις πρὸς γινῶσιν καὶ κατανοήσιν τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, καὶ πάντων ὅσα προσήκουσιν εἰς τὴν ἀληθῆ μαρτυρίαν, ἐφαρμόζεται ἐφ' ὁλολήρου τῆς Ἐκκλησίας ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους· Ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν δὲ καὶ δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χορηγείται τροφή ἐν τῷ ἑαυτῆς καιρῷ δι' ἕκαστον χαρακτηῖρα τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ, ὅπως οἱ μαθηταὶ πάντων τῶν αἰώνων δύνωνται νὰ εἶναι μάρτυρες, μέχρι τῆς συντελείας τοῦ παρόντος αἵωνος — Παράβαλ. Ἰωάν. ιστ'. 12. 19.